

עין משפט ונר מצוה

א א מיי' פ"ח מהלכות מאכלות אסורות הלכ' א ופ"ו מהלכות מנשה קרבנות הלכה ד סמג לאוין קלט:

ב ב מיי' פ"ח מהלכות מאכלות אסורות הלכה א סמג שם טוש"ע י"ד סי' סה טעף ה':

ג ג מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם:

ד ה מיי' פ"ו מהלכות מאכלות אסורות הלכ' ג ועיין בהשגות ובמ"מ סי' סד טעף ב:

ה ו מיי' פ"ו שם הלכה א סמג לאוין קלט טוש"ע י"ד סי' סה טעף ד:

ו ז ח מיי' פ"ו מהלכות מניות הלכה ב:

שיטה מקובצת

א וכי תימא קסבר תנא דידן יש בגידין בנותן טעם וכי כך מצאתי בספרי הרי: **ג** הילכך שיעוריה לאו שיעורא דכחותי מיכתת כצ"ל: **ג** ואינו דומה לכך כל בשר גבוה ועגול קרי כף. הסיף ומה"ד גוהג בשליל וכו': **ד** איסור גיד הגשה גוהג בבבבבב:

רבינו גרשום

הכא אדרבה כל מה דמיכתת שיעורא כו' כלומר ואצ"ג דלענין שופר וזולב לא יצא לענין כסוי עפר עיר הנוחת כל מה שמכתת שיעוריה עליו מעלי לכסוי:

סליק פירקא

אמרי הכא בשליל עסקי.

כלומר מה דאמרינן גיד הגשה גוהג במוקדשין בשליל דבהמת קדשים דבהדי הדדי קאחו. אלא לנפל שלא נתקשרו איבריו בגידין. כלומר דאינו מת גמור אלמא חזינן דבשר קדים לגיד לענין אדם וכן לענין שליל אלמא איסור מוקדשין קדים. וזו תירצן אצ"ג דאיסור וכו' לעולם בשליל מוקמת ליה ואני איסור גיד וכו'. ותרווייהו בהדי הדדי קאחו. והא מתניתין דלא כרבי יהודה דקתני גוהג בבהמה ובחיה וכו' וק"ל דרבי יהודה סבר דאינו גוהג אלא בידך של ימין האי תנא סבר לה כוותי' בחאי' כו' (כלומר סבר לה כוותיה בתרדא):

פמ:

גיד הנשה. מוקדשין פשיטא. כולוה נמי פשיטא אלא דלרין שיהא אחד לצורך ואגביה תני כולוה:

ואתי איסור מוקדשין וחיייל עץ איסור גיד. ואע"ג דמנן (לקמן דף ק:) ואינו נוהג בטמאה דאין איסור גיד חייל על איסור טומאה איסור מוקדשין דחמיר דאית זהו כרת אם אכלו בטומאה כדפרש"י לקמן (דף ז.) חייל טפי לאיסור גיד:

אלא קסבר אין בגידים בנותן טעם. ולא היה יכול

להקשות והתנן (לקמן דף ק:) אינו נוהג בטמאה דמשמע אין גיד הנשה נוהג בטמאה דאין איסור גיד חל על איסור טומאה אלמא דיש בגידין בנ"ט דהוה מצי למימר דטעמא כדאמר רבי שמעון בגמרא (שם דף קב.) מי שגידו אסור וכשרו מותר ומה שמקשה רבי יהודה והלא אף לזני יעקב נאסר ספיר פריך דכיון דלזני יעקב נאסר אף בטמאה לא מסתבר למימר דלחרי' כן כשנאסרו בטמאה פקע ממנו איסור גיד הנשה א"נ אפילו היה יכול לדקדק משם דיש בגידין בנותן טעם ניחא ליה למיפך מירך שנתשלם זה גיד הנשה ששניה קודם:

איסור גיד איכא איסור מוקדשין **איכא**. והכי פירושו איסור גיד הנשה לצדו נוהג במוקדשין ולא איסור אחר וא"ת ולימא דקסבר יש בגידין בנותן טעם ואפילו הכי לא אחי איסור מוקדשין וחייל לאיסור גיד דלית ליה איסור חל על איסור אף באיסור חמור ואיסור כולל וכי תימא משום דמתניתין כר"מ דאמר דנוהג בשליל ובסוף פירקין (דף קב.) מתייב רבי מאיר שמים צאכול גיד הנשה של נבלה אלמא אית ליה איסור חל על איסור דהשתא נמי דקאמר אין בגידין בנותן טעם לא אחיא כרבי מאיר דהא רבי מאיר סבר יש בגידין בנותן טעם מדמתייב צאכול גיד משום נבלה וי"ל דאין נראה לו שתחלוק הך סתמא דמתניתין אסתמא דכריתות פרק אמרו לו (דף יג.) דיש אוכל אכילה

אחת ומייב עליה ד' חטאות ואשם אחד דקצרה דאיסור חל על איסור באיסור כולל אי נמי לא צעי לשנויי הכי משום דאכתי תקשה ליה דא"כ אין מוקדשין נוהג בגיד מצעי ליה והשתא דקאמר דקסבר אין בגידין בנותן טעם הוה מצי למפךר אין מוקדשין נוהג בגיד מצעי ליה אלא דעדיפא מיינה פריך: **אם יש בה בנותן טעם אסורה**. תימא דילמא אסורה משום שמו של גיד אבל בגידין אין בהן בנותן טעם ולפירוש ה' (ב) מאיר ו אחי ספיר דפירש דאין להחמיר ולאסור בשומן כגגיד כיון שהגיד עצמו אינו אוסר ור"ת מפרש דלשמו של גיד לא הוה קרי גיד סתמא וקשה לפירשו דלקמן (דף נא.) גבי ההיא דגידין ישרפו לששה עשר מוקי לה רב אשי בשומן של גיד: **בולדות** קדשים עסקינן. דצדה הדדי קאחו וא"ת והכי אתו צדה הדדי הא איסור גיד אינו חל עד שיהא בן ט' חדשים כדאמר לקמן בפרקין (דף נא:) א"ר אושעיא מחלוקת בבן ט' חי והלך רבי מאיר לשיטתו כו' וי"ל דהא דשרי ר"מ בגיד

בשליל בן ח' היינו לאחר שנשחטה האם דניתר כשחיתת האם אבל כל זמן שלא נשחטה האם איכא איסור גיד בשליל ומיהו קשה דבפרק צהמה המקשה (לעיל דף עה.) איפליגו רבי יוחנן וריש לקיש בתולש חלב מנן ט' חי אבל מנן ח' חי משמע דלכולי עלמא אין זו איסור חלב וה"ר אין (ט) איסור גיד כי היכי דליכא איסור חלב וא"כ איסור מוקדשין קדים ויש לומר דדוקא איסור חלב אין זו משום דכתיב (ויקרא ז) כל חלב שור וכשב וזבן ח' לא מיקרי שור וכשב אבל איסור גיד יש בו אי נמי ניחא ליה למיפךר ממתניתין דמזיר דמשמע צהדיא דלאו צהדי הדדי אתו וא"ת ואמאי לא פריך ממתניתין דאינו נוהג בטמאה אלמא דאיסור טומאה קדים וי"ל דמה"ל דטעמא משום דצדו אסור כדקאמר רבי שמעון כדפי' לעיל: **והא מרקתני סיפא** דגוהג בשצ"י מבצ"א דרישא בו'. תימא מאי פריך הא סיפא בשליל דצדו אסור ורישא בשלל נשחטה ועוד דמאי קא משני דבר זה מחלוקת רבי יהודה ורבנן והלא אף רבי יהודה מודה דאסור כי לא נשחטה האם דדוקא כשנשחטה פליגי דהא רבי יוחנן אית ליה צפרק צהמה המקשה (גס זה שם) דתשל חלב מנן ט' חי דחלצו כחלב צהמה אע"פ שאם נשחטה האם הכל מותר אפילו חלצו וגידו מכל צהמה תאכלו: **ואמ"ר רבי יוחנן לא נצרכה אלא א"נפ"ב בו'**. תימא דמזיר פרק כהן גדול (דף ג.) גרסינן בכל הספרים כדא"ר יוחנן כו' משמע דרבי יוחנן לא אמר אההיא דמזיר ונראה דהכא נמי גרסינן כדא"ר יוחנן ודר' יוחנן אפשר דאיתמר אמתניתין דאהלות (פ"ב מ"א) דתנן אלו מטמאים צאהל המת כו' ורבינו שמואל מיישב גירסת הספרים דהתם גרסינן כדאמר והכא גרסינן ואמר דהתם על פירכא דעל כזית מגלח על כולו לא כל שכן אמר רב וי"סוף לא נצרכה אלא למת שאין עליו אפילו כזית צשר והדר פריך ואכתי על אצב ממנו מגלח על כולו לא כל שכן ומשני כדאמר ר' יוחנן לא נצרכה פירוש כדאמר רבי יוחנן על פירכא קמייתא דעל כזית כו' דכיון שלא נתקשרו איבריו עדיין מסתמא אין עליו כזית הכא נמי כו' והכא דלא מיייתי אלא פירכא קמייתא קאמר וא"ר יוחנן משום דלפירכא קמייתא איתמר מילתיה דרבי יוחנן:

כסוי הדם פרק ששי חולין

שיעורא צעין. צשופר כדי שיאחזנו צידו ויראה לכאן ולכאן כדאמרינן בראש השנה (דף סז.) לולב מפרש במסכת סוכה (דף ג:) שיעור הדם וערבה שלשה טפחים ולולב ארבעה. ועבודת כוכבים כיון דלשרפה קיימא כל העומד לישרף כשרוף דמי הלכך ששיעורא

הוא דכתותי מכתת אבל הכא כמה דשריף ומיכתת מעלי לכסוי ומשום הנאה ליכא דמנזות לאו ליהנות ניתנו:

הדרן עלך כסוי הדם

גיד הנשה. ובמוקדשין. לקמן (דף ז.) פליגי זה איכא למאן דאמר אפילו בעולה ואיכא למ"ד בקדשים הנאכלין: **שאין לו כף**. בגמרא(י) מפרש אית ליה ולא עגיל: **כף**. פוליש"א הנכרכת צביעות עגס הקולית העליונה צביצ צביצ צביגול אבל עוף אינו כן שהצשר שעל הקולית צרוחצ הוא ואינו דומה לכףא: **כף**. שעל גב הירך: **ונוהג בשליל**. בן תשעה חי הנמלא צבהמה: **וחלצו**. של שליל מותר: **ואין העצמים נאמנים**. לומר נטלנוהו מפני שטורח הוא להם לחטט אחריו: **גב' איסור גיד**. ונוהג צבהמה משעה שנולד: **יש בגידין בנותן טעם**. צצשר"י ואשמעינן האי תנא דהאכולל גיד הנשה של מוקדשין לוקה שמים אחת משום גיד שאפילו עץ הוא התורה חייבה עליו ואחת משום מוקדשין שיש בו טעם ונהנה מן המוקדשין ושמעין מינה תרמי חדא דיש בגידין בנותן טעם וחדא דאיסור חל על איסור ולאפוקי ממאן דאמר צהאי פירקא (לקמן נט:) אין בגידין בנותן טעם: א"כ הכי איצעי ליה למתני מוקדשין נוהגות בגיד: **אלא**. אשמעינן האי תנא דאין בגידין בנותן טעם והכי קאמר איסור גיד הנשה לצדו נוהג במוקדשין אבל איסור מוקדשין אין זו: **אם יש בו בנותן טעם**. שיערו חכמים צששים כל נותן טעם סתם: **בולדות קדשים**. צהמת שלמים שילדה דנוהג בשליל דאי אין נוהג דמתניתין דלא תימא איסור מוקדשין קדים וגיד אינו נוהג בשליל וכי מטוי לידה לא אחי גיד חייל עליה דאין

איסור חל על איסור אלא משעת יצירתן צמעי אמן הן קדושים וגיד הנשה נוהג בשליל ואשתתח דצי"ירת העובר חלו שניהם: **מכלל דרישא לאו בשליל עסקינן**. דאי מרישא שמעין דנוהג בשליל סיפא למה ליה למתנייה: ה"ק כו'. כלומר רישא ודאי אשמעינן דנוהג בשליל דאי אין נוהג בשליל קדים ליה איסור מוקדשין ותו לא אחי איסור גיד וחייל עליה והדר תנא פלוגתא לאשמעינן דדבר זה שהשמיענו תחלה נוהג בשליל לאו דברי הכל היא אלא מחלוקת רבי יהודה ורבנן: **הנוזר מגלה**. שאם נטמא לאחר שזמה מקצת מזיוותו סותר כל מה שזמה ומגלה וחוחר ומתחיל ומונה כדכתיב (במדבר ו) והימים הראשונים יפלו: **על המה כו'**. אבל לא על שאר טומאות כגון נבלה ושרץ דמת כתיב בפרשה (שם) וכי ימות מת עליו: **לנפל**. שכולו קיים ועדיין לא נתקשרו איבריו בגידין שהרי כל איבריו נוזרים ועדיין אין עליו כזית צשר:

אלמא

שלא נשחטה האם איכא איסור גיד בשליל ומיהו קשה דבפרק צהמה המקשה (לעיל דף עה.) איפליגו רבי יוחנן וריש לקיש בתולש חלב מנן ט' חי אבל מנן ח' חי משמע דלכולי עלמא אין זו איסור חלב וה"ר אין (ט) איסור גיד כי היכי דליכא איסור חלב וא"כ איסור מוקדשין קדים ויש לומר דדוקא איסור חלב אין זו משום דכתיב (ויקרא ז) כל חלב שור וכשב וזבן ח' לא מיקרי שור וכשב אבל איסור גיד יש בו אי נמי ניחא ליה למיפךר ממתניתין דמזיר דמשמע צהדיא דלאו צהדי הדדי אתו וא"ת ואמאי לא פריך ממתניתין דאינו נוהג בטמאה אלמא דאיסור טומאה קדים וי"ל דמה"ל דטעמא משום דצדו אסור כדקאמר רבי שמעון כדפי' לעיל: **והא מרקתני סיפא** דגוהג בשצ"י מבצ"א דרישא בו'. תימא מאי פריך הא סיפא בשליל דצדו אסור ורישא בשלל נשחטה ועוד דמאי קא משני דבר זה מחלוקת רבי יהודה ורבנן והלא אף רבי יהודה מודה דאסור כי לא נשחטה האם דדוקא כשנשחטה פליגי דהא רבי יוחנן אית ליה צפרק צהמה המקשה (גס זה שם) דתשל חלב מנן ט' חי דחלצו כחלב צהמה אע"פ שאם נשחטה האם הכל מותר אפילו חלצו וגידו מכל צהמה תאכלו: **ואמ"ר רבי יוחנן לא נצרכה אלא א"נפ"ב בו'**. תימא דמזיר פרק כהן גדול (דף ג.) גרסינן בכל הספרים כדא"ר יוחנן כו' משמע דרבי יוחנן לא אמר אההיא דמזיר ונראה דהכא נמי גרסינן כדא"ר יוחנן ודר' יוחנן אפשר דאיתמר אמתניתין דאהלות (פ"ב מ"א) דתנן אלו מטמאים צאהל המת כו' ורבינו שמואל מיישב גירסת הספרים דהתם גרסינן כדאמר והכא גרסינן ואמר דהתם על פירכא דעל כזית מגלח על כולו לא כל שכן אמר רב וי"סוף לא נצרכה אלא למת שאין עליו אפילו כזית צשר והדר פריך ואכתי על אצב ממנו מגלח על כולו לא כל שכן ומשני כדאמר ר' יוחנן לא נצרכה פירוש כדאמר רבי יוחנן על פירכא קמייתא דעל כזית כו' דכיון שלא נתקשרו איבריו עדיין מסתמא אין עליו כזית הכא נמי כו' והכא דלא מיייתי אלא פירכא קמייתא קאמר וא"ר יוחנן משום דלפירכא קמייתא איתמר מילתיה דרבי יוחנן:

אלמא

מסורת הש"ס

א (לעיל סט. עד:) [לקמן ק:.] **ב** (עיין מוסי' לקמן נג: ד"ה נאמנים עליו.) **ג** [לקמן קלח:.] **ד** [לקמן נט:.] **ה** (לקמן לו:.) **ו** [לקמן קלח:.] **ז** [תמורה כה:.] **ח** לקמן ק: מזיר מט:.] **ט** [לקמן נג:.] **י** [כצשר רש"ל:] **י** [לקמן יז:.] **י** [לקמן יז: ד"ה שאני:] **י** [וכן לעיל עד:.] **י** [לעניט צמיר איתא רבי יוסי וכן מוכחת להמעין שם:]

הגהות הב"ח

א (תוס' ד"ה אם יס וכו' ולפי' הרב ר"י בר"מ אחי שפיר: (ב) ד"ה בולדות וכו' וה"ר אין בו איסור:

אעזי רש"י

פוליש"א [פוליש"א].

הבשר שעל עצם הירך.

מוסף רש"י

הבזיר מגלח. אם צהליהם נטמא מזוי, דכתיב (במדבר ו) והימים הראשונים יפלו, ומגלה וחוחר ומונה כדכתיב (שם) וגלה ראשו ציום טהרתו (לקמן ק:).